

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

ANALYSIS|| FIDEI CA=||THOLICAE,||

Valencia, Gregorio de

Ingolstadii, 1585

VD16 V 55

Refvtantvr Evidenter Ecclesiae notæ quas Sectarij assignant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47934)

loco notauit, non aliter populos sefellerunt, nisi prae textu Sacramentorum & Scripturarum, quae tenent, inquit, ad speciem, non ad salutem.

*REFVTANTVR EVIDENTER ECCLESIAE
nota quas Sectarij assignant.*

NOs autem fatemur, neque veritate doctrinae, neque legitimo Sacramentorum vsu Ecclesiam Christi carere posse; & apud quos haec omnino sint salua, ex iis constare veram Ecclesiam. Sed negamus tamen, veritatem doctrinae & legitimum Sacramentorum vsum idoneas notas esse discernendae Ecclesiae. Id probamus hoc modo.

Veritatem doctrinae & legitimum Sacramentorum vsum non esse notas Ecclesiae, quomodo demonstrandum.

Quod neque vniuersae doctrinae fidei, neque singulariter alicui parti illius conuenit; id minimè conuenit doctrinae fidei. Sed neque vniuersae doctrinae fidei, neque verò alicui parti singulari illius, etiam accedente legitimo Sacramentorum vsu, conuenit, vt sit sufficiens Ecclesiae discernendae nota. Non est igitur Ecclesiae sufficiens nota fidei doctrina, etiam cum legitimo Sacramentorum vsu. Huius argumentationis partes cum confirmatae fuerint; locus omnino tergiuersandi praeccludetur Sectariis. Quod enim dicunt, veram doctrinam fidei esse notam Ecclesiae, necesse est intelligant vel de doctrinae aliqua singulari parte (voco autem hinc doctrinae partem, quidquid dogmatum non sit tota ipsa atque integra summa doctrinae) vel de doctrina vniuersa, secundum omnem sui partem. Nam ne fingi quidem aliquid tertium potest: vt scilicet doctrinae tribuatur aliquid, neque tamen tribuatur ipsi vel secundum se totam, vel non secundum se totam, id est, secundum partem.

Veritatem doctrinae non posse secundum aliquid.

Et non esse quidem Ecclesiae notam, fidei doctrinam, secundum aliquam tantum sui partem, probatur euidenti.

dentissimè huiusmodi argumento. Si quid esse possit Ecclesie veræ commune cum hæreticis: id non est per se sufficiens nota seu symbolum veræ Ecclesie. Potest autem quæuis doctrinæ pars (vnà cum recto Sacramentorum vsu) communis esse Ecclesie veræ cum hæreticis, id est, cum iis, qui sine controuersia sunt extra Ecclesiam. Quare nulla doctrinæ pars potest ipsa per se, etiam cum Sacramentorum vsu, sufficiens atq; certa esse nota Ecclesie. Id confirmatur. Quoniam ex Scriptura diuina supra ostendimus, hæreticos eos esse, qui vel vnicam fidei sententiam pertinaciter inficiantur. Potest autem euenire, vt retenta quæuis singulari parte doctrinæ, & vsu etiam legitimo Sacramentorum, negetur tamen hæreticè atq; pertinaciter vna quædam alia vel altera fidei sententia. Ita fit, vt quæuis doctrinæ pars & vsus Sacramentorum legitimus, possit esse communis Ecclesie veræ cum aliquibus hæreticis. Ex quo efficitur, vt conclusimus, non esse id certum ac proprium symbolum veræ Ecclesie.

*quantantum
suis partem po-
ni Ecclesiano-
tam.*

Parte II.

Quocirca plenissima vanitatis opinio est quorundam Sectariorum, qui Sectarios alios, quantumuis de maximis hodie rebus à se dissidentes, ab Ecclesia vera, in qua se falsò esse putant, propterea exclusos esse non volunt, quoniam teneant illi, vt isti loquuntur, fidei nescio quod fundamentum, etsi fidei repugnent alioqui in nonnullis quasi secundariis rebus. Credo autem (non enim satis ipsi se declarant) hoc fundamentum continere intelligunt ea doctrinæ dogmata, in quibus communiter illi omnes conspirant aduersus Ecclesiam Catholicam. Vt, non comparari (scilicet) ipsis bonis operibus vitam æternam: Fas nobis non esse, quidquam boni ad obsequium Dei vltro facere, præter id quod lege iubeamur:

*Refellitur eorū
figmentum, qui
dicunt Sectari-
os hodie omnes
tenere fidei fun-
damentū ideo-
que in Ecclesia
esse.*

*Quodnam sit
fundamentum
fidei Sectario-
rum.*

V Id

Id si faciamus, idololatriam à nobis committi: Omnia, etiam iustorum, opera, quantumuis bona, esse per se horribilia peccata damnatione digna: Per Christi gratiam non prorsus peccata tolli: Vota castitatis & paupertatis Euangelicæ non esse necessariò seruanda: Et cætera huiusmodi nefaria placita, in quibus arx istorum perfidie, tanquam in fundamento est constituta. Sed utcumque nobis istud fundamentum interpretentur: certè statuunt illud non in doctrina fidei vniuersa, sed in aliqua tantùm parte doctrinæ, quæ sit ipsis quasi præcipua. Nam si fundamentum hoc illis esset tota fidei doctrina, non sanè concederent, eos etiam, qui contra doctrinam fidei in aliquibus rebus sentiunt, retinere tamen illud fundamentum, & ob id, ut dicunt, esse in Ecclesia. At qui iam probatum est, nullam doctrinæ partem sufficere, ut non sis hæreticus extra Ecclesiam, si præterea quid aliud pertinaciter contra doctrinam fidei sentias. Quare nec illud istorum, qualecunq; sit, fundamentum sufficiet: cum illud esse ponant partem tantùm doctrinæ.

Accedit quod sanctus Apostolus non fidei aliquam partem, sed ipsam fidem vniuersam nobis descripsit atq; commendauit, cum eam asseruit esse *esperandarum rerum*, id est, salutis nostræ, quasi basim atq; fundamentum. Hoc illud *fundamētum* est, quod ad Ecclesiæ structuram est initio diuinitus positum, præter quod nemo potest aliud ponere, quod est *Christus Iesus*, per fidem nimirum nulla ex parte falsam aut fictam, sed vndequaq; integram atq; absolutam & viuam, inhabitans in cordibus nostris. Ab huiusmodi igitur firmissimo fundamento, si vel secundum minimam eius partem quis decidat, etiam si in aliis doctrinæ partibus persistat, omnium fiet reus (ut D. Iacobus de transgressore legis loquitur) excidetq; hoc ipso à fidei atque

Hebr. II.
Fundamētum,
quod oportet
tenere,
Christianā fidem,
ex omni parte integrā,
esse.
1. Corint. 3.

que ad eò etiam ab Ecclesiæ unitate. Quam rem præclare, vt omnia, sancti Patres, Gregor. ^a Nazianzenus, ^b Hieronymus, ^c Basilus, ^d Augustinus, ^e Athanasius, intellexerunt, quorum hac de re clarissima testimonia superius à nobis recitata sunt. Concludo ex iis igitur, nullam doctrinæ singularem partem (quod fuit mihi probandum) certam esse notam veræ Ecclesiæ: siquidem quamlibet teneas doctrinæ partem, aut fundamentum; hæreticus esse potes, si quacunq; alia in parte pertinaciter fidei refrageris. Atque hoc ita esse, ipse etiam Sectariorum omnium pater Lutherus (vt cæterorum erga se mutuo conuitia omittam) apertè confessus est. Quamuis enim Zuingliani & alij Sacramentarij in doctrinæ multis capitibus, & vt hodie quidam istorum loquuntur, in fundamento (perfidia) cum Lutheranis consentiunt: tamen quia nõ per omnia cum iis sunt concordēs, ita scriptum reliquit Lutherus: *Hæreticos, inquit, serio censemus & alienos ab Ecclesia Dei esse Zuinglianos & Sacramentarios omnes.* Tum etiam Petrus Martyr, non ignobilis Sacramentarius: *Improbamus, inquit, nouam quorundam opinionem, qui affirmant, de controuersia Sacramentaria quemlibet posse absq; fidei atq; salutis periculo, quam velit, amplecti sententiam.* Vel ipsorum igitur Sectariorum testimonio constat, vnicum etiam in fide errorem, si pertinacia accesserit, ob stare, quominus salutem aliquis tãquam Ecclesiæ membrum adipiscatur, atque ad eò nullam singularem partem doctrinæ, sufficientem ac propriam notam esse Ecclesiæ dignoscendæ.

Deinceps probo, neque eiusmodi notam esse doctrinam fidei vniuersam, id est, omni ex parte incorruptam: id quod etiam in argumẽtatione nostra paulò antè sumptimus, vt euinceremus, veritatem doctrinæ fidei nullo

V 2 modo,

^a In tract. de fide, Ruffino interprete.
^b Lib. 3. Apolog. contra Ruffin.
^c Apud Theodoret. li. 4. hist. Ecclesiast. cap. 17.
^d Lib. 18. de ciuit. Dei, c. 51.
^e In symbol. fidei.

Tom. 7 operũ Luth. in defens. verbor. cœnæ.

Sectarij se sicissim hæreticos damnant, licet consentiant in suo fundamento.
In præfat. libri contra Steph. Vintonienl.

Neq; conuersam doctrinam fidei veritatem esse Ecclesiæ notam, probatur eisdem ibus argumẽtis.

modo, sicut Sectarij contendunt, proprium atque sufficiens symbolum esse ad dignoscendam Christi Ecclesiam. Id verò cum multis argumentis ostendi possit, ego tantùm subiungam, quæ mihi maxima clarissimaque videntur.

PROBATIO I.

PRI-MO. Nota sufficiens ac propria ad dignoscendam Ecclesiam omnino necesse est, ut sit omni hominum generi atque conditioni accommodata. Omnes enim, ut ex Scriptura sacra planissimum est, ad Ecclesiam ditius euocantur, neq; vllus est, qui nō diuina lege debeat, atq; adeò qui non etiam prudenter possit vel ad eam aggregare se, si est extra, vel in ea permanere constanter, si ipsius iam est membrum. Quam ad rem procul dubio opus est, ut propriam atq; sufficientē Ecclesiæ dignoscendæ notam omnes possint dispicere, quò inter veram Ecclesiam Christi & hæreticorum aliorumque infidelium coetus discernere valeant. At vniuersa fidei doctrina minimè quidē eiusmodi nota est, quæ omnium hominum conditioni, id est, ad omnium captum, sit accommodata. Non est igitur ipsa idonea atque propria Ecclesiæ dignoscendæ nota. Quid enim? An in Ecclesia Christi omnes sunt aut etiam esse possunt, oculi, qui veritatis lumen in omnibus doctrinæ partibus ipsi peruideant? Ance omnes Doctores? Non certè. *Sed quosdam, inquit, dedit Doctores.* Neque quisquam omnino potest satis prudenter de doctrinæ ipsius veritate in tam multis quæstionibus hodie controuersis iudicium ferre, nisi errore penitus animaduerso contrariorum argumentorum sciuerit quemadmodum fides saluberrima, quæ ad beatitudinem ducit, defendatur? Atqui *hac scientia, inquit verissimè D. Augustinus, non pollent fideles plurimi, quamuis polleant ipsa fide plurimum. Aliud enim, inquit, est, scire tantummodo quid*
homo

I. Corinth. 12.

Ephes. 4.

Lib. 14. de Trinit. cap. 1.

homo credere debeat, propter adipiscendam vitam aeternam: aliud autem, quemadmodum hoc ipsum & piis opituletur, & contra impios defendatur: quam proprio appellare vocabulo scientiam videtur Apostolus.

Quid quod benè cum ipsis etiam huius scientiæ Doctoribus agitur, si non aliqua in parte doctrinæ hallucinantur, à veritateque aberrant? Quod si illis tamen quandoque id accidit, qui professione Doctores aut certè Theologi sunt, & vitam in sacræ doctrinæ studio consumpserunt; quis tam demens est, ut omnibus hominum ordinibus, id est, rudibus etiam, illiteratis, agricolis, opificibus & id genus, tantum cognitionis atque intelligentiæ tribuat, ut eos censeat vniuersam fidei doctrinā non aliorum tantum auctoritate commotos veram esse sibi persuadere posse, sed intelligere quoque & diiudicare ac videre in omnibus illam suis partibus esse veram? Cogitet tantum hīc Lector ea doctrinæ capita, de quibus hodie Sectarij partim nobiscum, partim etiam inter se contendunt: Nempe de originis peccato, de iustificatione hominis, de operibus, de cultu, de Sacramentis, de quæ aliis omnibus locis hodie controuersis, qui continent porro singuli varias admodum atque multiplices fidei quæstiones. Profectò desipiat, qui à vulgo putet lucem ipsam veritatis in his omnibus doctrinæ partibus controuersis discerni ipsam per se satis atque videri posse. Et tamen non dubium est, quin aliæ etiam sint ac esse possint innumerabiles de fide quæstiones, cum pateat vniuersa doctrina fidei multò latius quàm illi loci qui sunt his temporibus controuersi.

Ac sanè mihi venit in mentem hoc loco admirari vehementer, cur non timeant Sectarij futurum, ut illicò populi, quos seduxerūt, deceptos se esse animaduertant,

*Cuiusmodi ra-
sionatione
possit & si quis
quis prudens à
Sectariis dece-
pitur, euidenter
cognoscere se
plane deceptum
ab illis esse.*

cùm ab illis audiunt, veritatē incorruptam doctrinæ, de capitibus controuersis, notam esse propriam & quasi tesseram, cuius indicio necesse sit ad Ecclesiam se adiungere eos, qui prudenter salutis suæ voluerint esse consultum. Ratiocinabitur enim hîc secum facillimè homo Lutheranus vel Sacramentarius illiteratus, seu Princeps ille sit, seu nobilis, seu mercator, seu aliquis opifex, seu etiam rusticus, in hunc modum: Qui consultè ac prudenter in Ecclesia Christi sunt, ij notitia veræ doctrinæ de locis cōtrouersis ad Ecclesiam sunt adducti; vti me docent mei Prædicantes. At ego mihi euidenter conscius sum, non intelligere me, neq; satis diiudicare ac videre ipsam fidei veritatem, in illis omnibus doctrinæ partibus; non enim studui literis, neque Theologus sum, neque ad obres ipsas (licet nomina quidem audiam) ita mente comprehendo, vt ad iudicandum de veritate doctrinæ controuersæ oporteret: non, inquam, comprehendo satis, quid omnino sit peccatum naturæ, siue originis, quid redemptionis generis humani, quid vniõ personalis duarum naturarum in Christo, quid transsubstantiatio, quid essæ circumscriptum vel incircumscriptum corporis Christi, quid iustificatio formalis, quid opus operatum, quid meritum, aliaque sexcenta, de quibus hodie maxima contentione disceptatur. Sed neque disputationes & argumenta dissentientium partium conferre atque momentis suis ponderare mihi facillè est, vt necesse haberem ad iudicandum in tot controuersis, de veritate ipsa doctrinæ. Non igitur ego sum consultè atque prudenter in Christi Ecclesia. Sed aut sum extra illam, aut sum in ea non nisi temerè, nempe motus humana auctoritate (sicut in rei veritate sum) meorum Prædicantium, quos puto, licet ipse non intelligam, habere veram ac consentaneam

taneam Scripturæ sacræ doctrinam. Quod si ita est, certè decipiunt me, cum eiusmodi viam ad Ecclesiam, nempe cognitionem veræ doctrinæ, mihi ostendunt, per quam sum mihi factus conscius, & ipsi etiam sciunt, incedere me non posse. Hic quomodo, quæso, expedient se Prædicantes?

SECUNDÒ. Non modò, vt dictum est, omnibus facilis ad cognoscendum esse debet nota ipsa Ecclesiæ, sed cognitu etiam facilior, quàm id ipsum quod quæritur, nempe vtrum hic aut ille cœtus hominum vera sit Ecclesia. Idè enim alicuius rei notam appellamus, quod facilius ipsa in hominum notitiam incurrat, atque adèò perspicuum indicium sit rei magis abditæ, quàm inquirimus. At omnium iudicio æquè difficile, imò difficilius esse putatur, statuere, vtrum homines hi vel illi completantur sanam omnino doctrinam, quàm vtrum ex his aut illis vera Christi Ecclesia, in Scripturis sanctis descripta, constet? Quare sana atque incorrupta omnino fidei doctrina non potest idonea esse nota dignoscendæ Ecclesiæ. Nam, si Ecclesiam ex aliquo alio indicio cognoscere, facilius quàm ipsam per se doctrinæ veritatem intelligere, non esset, non ipsa tanquam magistra & custos ipsius veritatis omnibus ac præsertim cognitione paruulis proponeretur, vt illi tanquam firmamento & columnæ innitentes non circumferantur omni vento doctrinæ. Quod præclare intelligens D. Augustinus Carthecumenum de ratione cauendi doctrinæ errores his verbis non frustra interrogantem alicubi facit: *Quo ergo, inquit, signo manifesto adhuc paruulus & nondum valens liquidam à torroribus discernere veritatem; quo manifesto indicio tenebo Ecclesiam Christi, in quem iam credere tanta rerum antea prædictarum manifestatione compellor?* Hic certè minimè dubium

PROBATIO II.

Veritatem doctrinæ difficiliorem cognita esse, quàm Ecclesiam.

Lib. 13. contra Faust. cap. 17.

NOTA.

dubium eſt, quin Auguſtinus perſuaſus fuerit, facilius à rudi Cathecumeno, quæ ſit Eccleſia Chriſti, in qua doctrinæ errores debeant vitari, cognofci poſſe, quàm ipſam per ſe liquidam veritatem à tot erroribus ſegregatam.

Catechizandi ratio ab Auguſtino oſtenſa, quàm diſſerat à modo quo aliquis erudendus de fide eſſet ſecundum Sectarios.

Itaque longè aliud Cathecumeno ſic percontanti Auguſtinus reſpondit, quàm opinione Sectariorum debuiffet reſpōdere. Interroganti enim Chriſtiano Cathecumeno, *quo manifeſto indicio* (vt Auguſtinus inquit) ad euitandum errores *Eccleſiam poſſit tenere*, cū alioqui paruulus ipſe non valeat *liquidam veritatem diſcernere à tot erroribus*, reſpondendum Sectarij putant, non alio indicio Eccleſiam ab eo eſſe dignoſcendam, niſi illo ipſo quod ſe non poſſe diſcernere veriſſimè ille aſſeuerat, nempe liquida, neque vllis erroribus contaminata, doctrinæ veritate. Auguſtinus verò id reſpoſum, quoniam eſt ſtultiſſimum, Cathecumeno dandum non cenſuit. Sed ex Propheta Hieremia ei reſpondet, *Eccleſiam Chriſti ipſam eſſe prædictam, qua omnibus eminet & apparet. Ipſa eſt enim* (vt ait Propheta) *ſedes gloriæ: de qua Apoſtolus dicit: Templum enim Dei quod eſtis vos. Vnde iſte Propheta dicit: Sedes autem gloriæ exaltata eſt.* Sed quemadmodum ex claritate, & alijs (eiufdem Auguſtini quoque ſententia) manifeſtis indiſiis Eccleſia dignoſci poſſit, poſtea dicemus. Nunc non eam eſſe notam Eccleſiæ, quam Sectarij volunt, ſcilicet doctrinæ veritatem, ea ratione probamus, quia non eſt notior hominibus, quàm ipſa Eccleſia.

Ierem. 17.

Antonius Sadecl in refutatione Theſi Poſnanienſis, de Eccleſia. Eccleſia notam non ſolum ſecundum ſe ſed

Cui argumento non ſatis fecit nuper quidam Sectarius, cū reſpondit indoctè, vt doctrinæ veritas ſit Eccleſiæ nota, ſatis eſſe quòd natura ſua ſit notior quàm Eccleſia, et ſi non ſit eà notior ſecundum nos. Hoc imperitiſſimè dici nemo dubitare poterit, qui rationem teneat Notioris ſecundum naturam, & item Notioris ſecundum nos.

Natura

Natura enim notius id dicimus, quod habet in se plus rei atque perfectionis. Nam cum intelligentia nostra, in re ipsa atque rei perfectione perspicenda versetur, illud, naturam quidem suam, notius seu magis cognoscibile est, quod naturam plus habet perfectionis intelligibilis. Notius autem secundum nos illud dicitur, quod spectata nostrae intelligentiae imbecillitate, humanaque conditione, facilius a nobis cognosci potest. Vnde fit, ut quia rebus perfectissimis perspicendis, ob exiguum mentis nostrae lumen, impares sumus; illa secundum nos minus nota sint, quae sunt notissima sua natura. Quod appositè Philosophus declaravit, ubi breuiter dixit: ita se habere intellectum nostrum ad ea, quae sunt manifestissima natura, ut oculus noctuae se habet ad lumen solis: quod etsi natura sua maximè omnium visibile sit, à noctua tamen vix videri potest. Iam verò cum rei notam appellemus non id, quod in se plus habet unde cognosci possit, sed quod nobis imprimis ad rem obscuriorem facilius ex nostra parte cognoscendam adiumento est; profectò non est satis, ut rei nota sit notior naturam suam, sed oportet, ut imprimis nobis ipsis, seu secundum nos, sit notior. Quare si doctrinae veritas non secundum nos, ut isti fatentur, sed naturam tantum notior quam Ecclesia est; nequaquam Ecclesiae nota esse ipsa potest. Si enim, naturae atque intelligentiae nostrae modo & conditione spectata, notior nobis ad cognoscendum veritas doctrinae non sit, ut eius tanquam lumine, in videndo ubi sit Ecclesia, iuuemur; quid, obsecro, nobis ad Ecclesiae cognitionem ea nota valebit? Non plus certè (ut exemplum urgeam Aristotelis) quam lumen solis ad cernendum adiuuat oculos noctuae. Verùm hi homines lynces in Scripturis videri volunt; cum tamen repudiata Ecclesiae luce, quae ad intelligentiam Scri-

X ptura-

etiam secundum nos debere esse notiosem quam Ecclesiam: & quid sibi velit ea vocabula.

Lib. 2. Metaphys. cap. 1. textu 1.

pturarum necessaria est, vix tantum in illis videant quantum noctuæ & vespertiones in lumine Solis.

PROBATIO
III.

*Similitudine
ostenditur quam
sint inepti Se-
ctarij quod Se-
ritatem asig-
nent pro nota
Ecclesie.*

TERTIÒ. Valdè absurdum est, illud assignare pro sufficienti rei alicuius nota, quod ipsum tamè tanquam abditum atque obscurum, vnà cum ipsa re vel maxime inquiritur. Exempli causa, si quæram, in quonam loco Germaniæ cœlum sit salubre: ineptè atque etiam ridiculè respondebis, si tantum modo dicas, in eo loco salubre esse cœlum, vbi rarissimum est, vt homines propter aëris intemperiem ægrotent. Id enim ipsum est quod quæro, cuius proinde necesse est, vt aliquã aliam notam habeam. Sic, cum quærimus, quisnam hominum coetus sit Ecclesia; certè etiam inprimis quærimus, quis hominum coetus incorruptam teneat doctrinæ fidei veritatem: vt si ad eum nos aggregemus, de veritate securi sumus. Videmus enim veritatem omnes sibi Sectarios summa contentione arrogare; ideoque cum audimus Ecclesiam esse *firmamentum & columnam veritatis*, & ea de re præclaras habere à Deo promissiones, quæ nequeunt fallere; Ecclesiam inquirimus, vt in illa quoque certò inueniamus doctrinæ veritatem. Item scimus, doctrinæ fidei veritatem ad ipsam Ecclesiæ substantiam (vt supra quoque notauimus) pertinere: Describitur enim Ecclesia esse congregatio verè fidelium, id est, eorum qui fidei doctrinam inuiolatam tenent. Hinc autem necessario etiam efficitur, vt si cum iudicio, quoniam coetus Ecclesia sit, inquirimus; inprimis etiam quæramus, apud quonam sit incorrupta doctrinæ fidei veritas? Quare respondere hîc, eum coetum hominum Ecclesiam esse, qui fidei veritatem tenet; minimè satis erit.

*Veritatem do-
ctrina inprimis
quæri cum Ec-
clesia inquiri-
tur: & proinde
illam non esse
hinc notam.*

*Exemplo decla-
ratur quam sit
illa Sectariorum*

Quam ad rem declarandam (quoniam vel hoc vnum argumentum satis Sectariorum cæcitatem redarguit)

vtat

vtar altero exemplo ex hac ipsa quæstione sumpto. Quæro enim à Sectariis, vtrum non sentiant, illam quoque, non minus certo quàm constantiam in veritate doctrinæ, esse Ecclesiæ prærogatiuam, quòd extra ipsam videlicet nemini contingat æterna salus? Opinor in ea re Apostolo Petro non repugnabunt, qui ob eam causam Ecclesiam cum arca Noe comparauit. Neque etiam reijcient peruulgatum illud dictum Augustini atque aliorum Patrum: *Non potest Deum in cælis habere patrem, qui non habuerit Ecclesiam in terris matrem.* Rursus ab eis interrogo, num percontanti, quis hominum cœtus sit vera Ecclesia; satis fuerit respondere, eum hominum cœtum veram Ecclesiam esse, extra quem nemini vnquam contingit salus? Negabunt procul dubio satis esse. Quam ob rem verò? Quia nimirum hoc ipsum vel maximè quis quærit, cum de Ecclesia quærit; in quonam videlicet hominum cœtu, tanquam in vera Christi Ecclesia, sit certa salutis spes, vt ad eum tanquam ad arcam in diluuiio se se recipiant. Quare alia nota ipsis opus est, ex qua vtrumque intelligant, scilicet & aliquem hominum cœtum esse veram Ecclesiam, & in eo solo proinde posse sperari salutem. Iam verò cum, vt dictum est, pari modo doctrinæ veritatem, qui de Ecclesia inquirunt, vnà cum Ecclesia, imò in ipsa substantia Ecclesiæ quærant, profectò non rectius iis respõdebitur, Ecclesiam esse eum cœtum hominum, qui veritatem tenet doctrinæ, quàm si respondeas eum cœtum esse Ecclesiam, in quo solo est certa salutis spes. Nam (quod sæpe repetendum est) veritatem inuenire cupimus, cum Ecclesiam indagamus; in eiusq; quasi gremio contineri volumus. *In ventre enim Ecclesiæ,* inquit elegantissimè D. Augustinus, *veritas manet. Quisquis ab hoc ventre separatus fuerit, necesse est, vt falsa loquatur. Necesse est,*

*consequentiã
imperita: Veritas
doctrinæ est
ab Ecclesia in-
separabilis: ergo
ipsa est nota Ec-
clesiæ.*
1. Pet. 3.

Lib. 4. de Sym-
bolo, cap. 10.

NOTA.

In Psalm. 57.

inquam, ut falsa loquatur, quisquis aut concipi noluit, aut quem conceptum mater excusit. Sic Augustinus, qui maxime ceterè hae oratione argumentum nostrum confirmat.

Ira Sadeel in refutat. Thef. Pofnaniu.

Ex eo quod Veritas doctrinae sit de essentia Ecclesiae, potius colligere Sectarij deberent, non eam esse notam Ecclesiae.

Nota rei alienum, necesse est ut sit eius quasi accidens.

Non posse rem ex sola ipsius substantia dignoscet, exemplo confirmatur.

Ex quo planè intelligitur, crassissimam esse quorundam Sectariorum ignorantiam, cum nunc garrunt, idè Ecclesiam ex veritate doctrinae dignosci oportere, quia doctrinae veritas sit illi intima & substantialis. At qui inde potius perspicere isti deberent, doctrinae veritatem non esse idoneam ac sufficientem Ecclesiae notam, siquidem ipsa etiam in Ecclesiae substantia, & tanquam in eius ventre (ut loquitur Augustinus) abdita, simul quaeritur ab iis, qui inquirunt Ecclesiam. Idè enim aliis notis opus omnino est, quae eam substantiae rationem in vera Ecclesia nobis demonstrent. Tales autem notae, ut paulò post ostendemus, sunt Ecclesiae quaedam manifesta accidentia. Quae tantum abest, ut quia accidentia Ecclesiae sunt, idè esse nequeant (sicut imperitè isti ratiocinantur) Ecclesiae notae, ut vel eo nomine maxime illis notae ratio conueniat. Sunt enim ferè accidentia rei ipsa re clariora, faciliusque in hominum cognitionem incurrunt. Quae ratio est, cur etiam Philosophus in vniuersum verissimè senserit, vniuscuiusque rei accidentia ad ipsius essentiam siue substantiam cognoscendam conferre. Quod si necdum hoc sibi persuadent Sectarij, sed doctrinae veritatem eo ipso, quod Ecclesiae substantiae ratio est, sufficientem Ecclesiae notam esse putant; obsecro, mihi dicant, si Deus talem aliquam naturam indiuiduam hominis conseruet, in qua ne humana figura, neque hominis vlla operatio, neque aliquod omnino humanum accidens, praeter humanam substantiam esset; quod percipi posset: dicant, inquam, vtrum ex sola substantiae hominis definitione (nempe animae rationale) quae nihilominus illi naturae

tunc

tunc conueniret, posset omnino aliquis hominum deprehendere, naturam hominis illam esse? Nullus profecto, nisi Deus vel Angelus, id cognoscere posset. Sunt enim nobis essentia ipsa per se rerum obscura & abdita; neque ad eas intelligentia nostra nisi per accidentia penetrare vilo modo potest. Quocirca doctrinae veritas non eo ipso, quod essentia seu ratio Ecclesiae sit, sufficiens est Ecclesiae nota: sed ut aliarum rerum, sic etiam Ecclesiae accidentibus quibusdam ratio notae competit.

QUARTO. Vniuersa fidei doctrina incorrupta atque integra non potest esse necessaria & idonea nota eius rei, quae vna quaedam pars est doctrinae fidei. Esset enim tunc, secundum eam quidem partem, nota sui ipsius: & sic se ipsa quoad eam quidem partem deberet esse magis & minus, prius & posterius nota, quod est plane absurdum. At vna quaedam fidei doctrinae pars est, quod ille coetus hominum sit vera Ecclesia, quae reuera est. Non igitur vniuersa fidei doctrina eius rei dignoscendae necessaria atque idonea nota. Sed neque fidei doctrina tota, hoc vno excepto fidei dogmate (nempe illum coetum esse veram Ecclesiam, qui re ipsa est) pro idonea Ecclesiae nota, assignari potest. Fac enim aliquem hominum coetum de omnibus aliis fidei dogmatibus recte sentire, & in illo solo articulo fidei errare: Credo sanctam Ecclesiam Catholicam: certe vel ob hunc solum errorem coetus ille non vera Ecclesia fidelium, sed Synagoga esset haereticorum. Ita fit, ut ne ex veritate quidem doctrinae in reliquis omnibus fidei partibus, tanquam ex certa & sufficienti nota, statui possit, aliquem determinate coetum esse veram Ecclesiam. Quanquam iam quidem, secundum partitionem, quam supra fecimus, probationis nostrae contra Sedariorum notas, imprimis illud confirmamus, vniuersam

PROBATIO IIII.

Absurdum consequens, si doctrina veritas vniuersa ponatur Ecclesiae nota.

uerfam omnino fidei doctrinam non esse idoneam no-
tam Ecclesię. Quod autem neq; sit secundum aliqua do-
gmata (quęcunq; illa fuerint) antea quoque est à nobis
probatum.

PROBATIO
V.

QVINTÒ. Neq; verisimilis, neq; diuinę erga homines
providentię consentanea res est, vt inde dignosce-
re atq; discernere oporteat Ecclesiam, quod, etsi falsò
quidem, tamen summa cum facilitate singuli quiq; here-
ticorum cœtus sibi arrogat. Imò verò si quid tale est,
id profectò non modò secundum Dei providentiam nõ
est conueniens Ecclesię nota, sed ne nota quidem; cum
adeò parum ipsum sit notum, vt in eo falli atque errare
tam sit omnibus iis procliue, qui in fidei rebus falluntur.

At quàm facilè vniuersi hæretici de doctrinę veritate, at-
que bono Sacramentorum vsu glorientur, quis est qui
ignoret? Certè & videmus id non absque dolore ipsi in-
omnibus huius ætatis Sectariis (quod ne ipsi quidem diffi-
teri possunt) & de hæreticis similiter temporum superio-
rum idem cognoscimus sanctorum Patrum testimoniis.

Lib 3. de bapt. *Facillimè enim, inquit Augustinus, ad imagines phantasma-
tum suorum carnales atq; seductores hæretici conuertunt omnia
Sacramenta & verba librorum sanctorum.* Quod idem aliis
verbis beatus ^a Irenæus & ^b Tertullianus testatum reli-
querunt.

^a Lib. 1. aduer-
sus hæres. c. 1.
^b Tertull. lib.
de præscrip.

At enim, inquiunt Aduersarij, falsò sibi hæretici ver-
bum Dei, id est, fidei doctrinam arrogat. Certè. Nam à
sententiã & intelligentia ipsa, in qua verbum Dei propriè
consistit, aberrant, tantumq; Scripturę sacrę literis, tan-
quam melle, oblitum venenum opinionum suarum pro
cœlestis doctrinę succo venditant populis, quos miserè
decipiunt. Sed quia tam facile est vniuersis hæreticis do-
ctrinam veram falsò sibi arrogare, & eiusmodi prætextu
Eccle-

*Doctrina Veri-
tatem aque sa-
cile omnes hæ-
reticos sibi ar-
rogare, ac pro-
inde non esse
eam Eccle. no-
tam.*

Ecclesiam se esse cum multorum exitio persuadere: idè rectè cõcludimus, nõ esse credibile, quin aliã sint Dei beneficio clarissimã notã, quarum perceptione paruuli etiam ac simplices, qui non valent ipsi *liquidam* (vt ait Augustinus) *à tot erroribus discernere veritatem*, possint ad Ecclesiam Christi, tanquam ad salutis tutissimum portum, sese recipere. Quid enim, quãso, alioqui faciat seu rusticus, seu mercator, seu artifex, seu nobilis illiteratus, qui suã salutis cupidissimus diligenter atq; sollicitè interrogat, apud quosnam Ecclesia sit, quorum cõtui aggregare se debeat? Obiit eius rei causa Germaniam, & Galliam totam; interrogat Zuinglianos, Lutheranos, Hussitas, Anabaptistas, & harum omnium Sectarum quascunque factiones, in quas vnaquãq; rursus multipliciter varièq; diuiditur. Audit ab omnibus eiusmodi Sectariis pari contentione sibi dici, Ecclesiam Christi eam esse, quã veritatem doctrinã retinet, & rectum vsum Sacramentorum: Se autem omnino eos esse, qui veram doctrinã & Sacramentorum rectum vsum retineant: Proinde suum ipsorum cõtuum esse Christi Ecclesiam, cui aggregare vnusquisq; se debeat. Hãsitat hĩc animo miser ille; cùm omnes eiusmodi Sectarios videat eque sibi auctoritatem Ecclesiã vendicare, neq; ipse satis ex differentia doctrinã (quã pro nota ei proponitur) diiudicare valeat quinam potius ex illis sint vera Ecclesia. Quod si de peccato, de iustificatione, de meritis, de Sacramentis, de quẽ aliis doctrinã capitibus hodie controuersis explicare ipsi velis, quã sententia sit verior: obsecro quid ipsum iuuas? An enim hominem illiteratum de iis rebus rectè iudicaturum arbitraris, quas vix Theologi, multorum annorum spatio, in Scholis discere potuerunt? Audiet verba, quã proferes, & nonnihil etiam fortassis intelliget: Sed nisi

Non posse vulgares homines ab illis Sectariis discernere, quãnam sit vera Ecclesia: cùm iam ad Christi Ecclesiam omnes aggregare se debeant.

nisi demens quoque & non tantum illiteratus eiusmodi homo sit, euidenter sibi conscius erit, se res illas (etiam quod attinet tantum ad ipsa puncta his temporibus controuersa, ut nihil de exactiori cognitione Theologicorum dogmatum dicamus) non ita certe intelligere, ut valeat ipse liquidam à tot erroribus discernere veritatem. Quid igitur talibus facias? Ad scholas ne omnes ducendi sunt, ut inde, cum intellexerint doctrinæ veritatem, deduci demum, eius notæ beneficio, ad veram Ecclesiam possint? Profectò fuisset crudele, & est adeò incredibile, Deum non per alias notas Ecclesiæ clariores minusq; fraudi hæreticorum expositas, voluisse hominum saluti consulere.

PROBATIO
VI.

SEXTÒ. Maximum pondus in fidei controuersis, Ecclesiæ veræ auctoritatem habere, & cam idcirco rectissime ad reuincendos errores in eiusmodi quæstionibus interponi, extra omnem controuersiam est. At nec valeret Ecclesiæ auctoritas in eiusmodi quæstionibus aliquid, nec in illis iure interponi posset, si veritas doctrinæ fidei integra, atque incorrupta, esset nota necessaria ad dignoscendam Ecclesiam. Non ea igitur Ecclesiæ nota debet statui. Iam confirmo quæ sumpsî singula. Ac primum quòd Ecclesiæ auctoritas in fidei quæstione valeat, interponiq; possit, ne ipsi quidem Sectarij negant. Nam etsi disputant perfidè, hanc Ecclesiæ auctoritatem non esse ipsam infallibilem, non iudicant tamen nullam esse, quin potius consententur ad eam rem omnino valere, ut instituta per Ecclesiam diligenti inquisitione doctrinæ, diiudicentur atq; notentur errores & hæreticorum audacia, comprimatur. Neq; enim (inquit è præcipuis Sectariis quidam) Ecclesia Dei, motis præsertim de religione controuersis talis cœtus est, vbi nulla fiat de controuersis.

Kemnitius in
pæfat. 2. p. ex-
amin. Concil.
Trid.

uersis talis coetus est, vbi nulla fiat de controuersis ex verbo Dei inquisitio, nulla sententiarum collatio, nulla dogmatum diiudicatio, sed quisque fingat, & præsumat sibipeculiarem, quam amplecti & tueri velit, sententiam. Sed idè Deus voluit esse communionem & consociationem, vt instituta de controuersis inquisitione doctiores in verbo Dei fundamenta veræ sententiæ aliis ita præmonstrent, vt ipsi agnoscere possint, quæ sententia vt Orthodoxa sit amplectenda, quæ verò opiniones vt falsæ sint damnandæ, vt ita errantes in viam reuocentur. Et habemus pro auctoritate, quæ est in Ecclesia iudicandi de rebus fidei (si maximè eam Sectarij nullo modo concederent) illustria Scripture sacre, sanctorumque Patrum testimonia. Si enim *columna & firmamentum est ipsa veritatis*; cur non in quæstionibus de veritate ad confirmationem nostram audiri debeat, ne *omni circumferamur vento doctrinæ*? Si *diuina veritas*, vt testatus etiam est Dauid, *in Ecclesia est Sanctorum*, & tanquam in eius ventre, vt Augustinus interpretatur, *delitescit*; nonne iure ac merito explicationem veritatis de ore ipso Ecclesie requiremus? Ibi est enim diuinitus *positum*, id est, ibi sonat ipius Dei verbum: neq; tam ipsa est, quæ loquitur, quàm Spiritus ipse diuinus, qui *suggerit illi omnia*, quem proinde iudicem audimus, cum audimus Ecclesiam de fidei quæstionibus pronunciantem. Atque hoc ipsum etiam veteres Patres de Ecclesie auctoritate præclare intellexerunt & testati sunt. Quam tanti fecit Diuus Augustinus, vt ne *Euangelio ipsi quidem* (quod caput est doctrine fidei) *crediturum se fuisse dixerit*, nisi haberet Ecclesie auctoritatem. Item Augustino antiquior D. Irenæus: *Non oportet, inquit, querere apud alios veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere, cum Apostoli, quasi depositarium diues, plenissimè in eam contulerint omnia quæ sunt veritatis, vti omnis, quicun-*

1. Tim. 3.

Ephes. 4.

Psal. 88.

In Psal. 57.

Isai. 59.

Lib. contra e-
pist. fundam.
cap. 4.

Lib. 3. aduer-
sus hær. c. 4.

que velit, sumat ex ea potum vita. Hac est enim vita introitus: Omnes autem reliqui fures sunt & latrones: propter quod oportet deuitare quidem illos: Quæ autem sunt Ecclesiæ, magna diligentia diligere, & apprehendere veritatis traditionem. Quid enim si aliquibus vel de modica quæstione disceptatio esset; nonne oporteret in antiquissimas recurrere Ecclesias, in quibus Apostoli conuersati sunt, & ab eis sumere quod certum & de reliquum est? Item Tertullianus: Quid, inquit, Christus Apostolis reuelauerit, & hic præscribam non aliter probari debere, nisi per easdem Ecclesias, quas ipsi Apostoli condiderunt. Quod autem præterea in argumento sumpsimus: Si veritas doctrinæ fidei integra atque incorrupta, esset nota necessaria dignoscendi, quæ sit Apostolica, atque adeo vera Christi Ecclesia; nihil omnino in quæstionibus de doctrina fidei valere posse Ecclesiæ auctoritatem; id verò probo manifesta ratione. Nam si quis eam interponeret, illico tunc liceret obiicere; cum Ecclesia vera ex incorrupta prorsus doctrina dignoscenda sit, non antè cõstare, vtrum coetus ille hominum, cuius sententia & auctoritas allegatur, sit vera & Apostolica Ecclesia, quam fuerit de illa ipsa sententia aliis argumentis constitutum vtrum vera sit: proinde cum adhuc ea de re disceptetur; minimè licere in aliquam eius quæstionis partem auctoritatem atque sententiam vllius coetus hominum tanquam Ecclesiæ veræ interponere. Atqui constat ex iis testimoniis, quæ attulimus, plurimum sine controuersia in fidei quibusq; quæstionibus auctoritatem Apostolicæ veræq; Ecclesiæ valere debere, atq; adeo iure optimo, tum ad probandū, tum ad reuincendum interponi posse. Non est igitur doctrinæ veritas incorrupta necessaria atq; idonea nota Ecclesiæ veræ dignoscendæ: Si enim esset; auctoritas Ecclesiæ, vt probatū est, nihil omnino tunc valeret: Quod absurdissimum est.

Lib. de præscript.

Non posset Ecclesia auctoritas in fidei controuersis interponi, si nota Ecclesia esset vera doctrina.

Quo.

Quoniam igitur veram doctrinam fidei neq; in vniuersum integram atq; incorruptam, neq; etiam secundum vllam eius partem, aut partes, idoneam atq; necessariam Ecclesie notam esse, demonstratum est: coguntur pati Aduersarij, vt ex alijs notis quæ sit vera Ecclesia diiudicemus. Et dico, coguntur, quoniam non possunt non inuiti eam rationem de Ecclesia vera disputandi admittere, quæ ipsos euidenter ostendit esse planè extra Ecclesiam veram. Nam, vt supra dicebamus, veritatem doctrinæ notam Ecclesie esse contendunt, non tam, vt ex illa ipsi ostendant (quod planè desperant) esse se in Ecclesia vera, quàm vt infinita quæstione primùm de veritate doctrinæ instituta nos impediant atq; retardent, quo minus ex alijs idoneis Ecclesie notis, à quibus omnibus defecerunt, clarè videamus, eos ex Ecclesia Christi exiisse, quod hæreticorum est proprium.

Coguntur Sectarij admittere alias Ecclesie notas præter Veritatem doctrinæ.

VERE ECCLESIE NOTÆ STABILIVNTVR.

SED quanam tandem illæ sunt notæ? Omnino in Ecclesia, quemadmodum neque in alia vlla re, præter ipsius essentiam & accidentia nihil inest. Ostendimus autem euidenter paulò antè, essentiam ipsam Ecclesie, ad quam veritas doctrinæ fidei pertinet (est enim congregatio verè fidelium) nequaquam esse satis, vt aliquem hominum cœtum Ecclesiam veram esse dignoscamus. Si enim ad probationem aliud nihil sumas, quàm quod hic vel ille cœtus sit congregatio verè fidelium baptizatorum, &c. (hæc enim est ratio & essentia Christianæ Ecclesie) nihil omnino effeceris. Hoc enim ipsum alijs ex notis volo mihi confirmes, sicut paulò antè contra nimis arrogantem Aduersariorum inscitiam argumentati sumus. Restat igitur, vt accidentia alia quædam, seu proprietas

Sadeolis, 179.